

Život a dílo ing. Bruno Kralika

Narodil se 23. 9. 1901 v Žulové. Jeho otec Mathias Kralik (narozený 1866) byl železničním úředníkem. Zemřel roku 1931. Matka Hermína Kralik, rozená Mücková, se narodila 1871 a zemřela v roce 1951 v Neustadtu am Donau v Dolním Bavorsku.

V letech 1907 - 1913 navštěvoval Bruno Kralik základní školu v Žulové, pak v letech 1913 až 1921 reformní reálné gymnasium v Jeseníku, kde roku 1921 maturoval. A zde se rozhodl, že bude báňským inženýrem. Bohužel majetkové poměry rodičů mu neumožnily další studia bez finančních problémů.

Aby získal peníze, nastoupil do hornického učiliště. V letech 1921 - 1922 se vyučil v hlubinném dole Naumburg u Deubenu nad řekou Zeitz hornickému základnímu vzdělání. Posléze pak získal úplné praktické hornické vzdělání, jako učňovský havíř - rubač, havíř - rubač, důlní předák a posléze závodní důlní. Vedle toho se vyučil i kameníkem, mistrem dlažeb, kamenickým technikem a mistrem vedoucím lomů.

Poté zde pracoval jako horník - rubač, čili v tom nejtěžším oboru podzemní lidské činnosti, ale pro své znalosti a přístup ke svěřeným úkolům byl také pracovní využíván v povrchových hnědouhelných dolech Kamerad a Emilie, úpravně uhlí a briketárně v Báňských závodech A. Riebecksche v Halle nad Sálou.

Od podzimu 1922 do podzimu 1927 byl závodním studentem a dokázal vystudovat Báňskou akademii, fakultu hornictví, lomařství a pūd ve Freibergu v Sasku s výtečnými výsledky. Tak jak se rozhodl v jesenickém gymnasiu, stal se báňským inženýrem s vynikající znalostí využívání všech nerudných surovin, včetně pūd a vod a péče o ně. Během studií se také prakticky seznámil s těžbou arzenových a grafitových rud a vynikajícím způsobem pronikl i do veškeré problematiky těžby, úpravy a moderního využívání černého uhlí.

Po absolutoriu nastoupil jako závodní důlní v Dolnolužických hnědouhelných dolech v Zschipkau, kde mj. významně působil při zavádění nových vrtných technik. Ale přišel 1. říjen 1928 a ing. Bruno Kralik byl povolán do Československé armády. Byl zařazen ke stavebnímu ředitelství Zemského vojenského velitelství v Brně. Československá armáda velmi dobře znala jeho kvality.

31. března roku 1930 jeho vojenská služba skončila a nebylo žádným překvapením, že s vynikajícím hodnocením a písemným pochvalným uznáním Generálního štábu armády Československé republiky. V rámci vojenských akcí a pomoci armády civilnímu sektoru, zde po něm zůstala nejen mnohá skvělá technická řešení, ale i četné kamenné stavby, které leckde slouží dodnes.

I když poznal hodný kus Evropy, přesto jej to táhlo zpět do rodného kraje. Od 1. července roku 1930 působil jako hlavní vedoucí granitových lomů firmy Kulka a spol. Řídil veškerou lomovou činnost - od odkrývky, přes těžbu až ke zpracování, včetně exportních záležitostí a řešení ekonomických otázek.

Ing. Bruno Kralik byl též vynikajícím odborníkem na výpočty zásob, řešení otázek nákladů, uměl najít cesty k maximálnímu zisku optimálními technickými řešeními. Vycházel z důkladného vědeckého studia vnitřní stavby žulovského granitového plutonu. Během

neobyčejně krátké doby dokázal rozpracovat poznatky takových velikánů této oblasti tektoniky, jako byl kupř. profesor Hans Cloos a zavést zcela nové studijní postupy. Se zmíněným panem profesorem a dalšími vědci, zabývajícími se těmito odvětvími geologických věd, přitom vznikla jejich neobyčejně plodná spolupráce, která trvala až do jeho smrti.

1. září roku 1932 přešel na stejné místo do firmy Alberta Förstra ve Zlatých Horách. Své odborné znalosti a zkušenosti, včetně vědeckých prací, zde mohl vynikajícím způsobem uplatnit nejen na Jesenicku v četných lomech této firmy, ale i v Čechách, na Slovensku, v Maďarsku, v Carrare v Itálii a jinde. Pracoval nejen v lomech firmy Förster, ale i jako poradce dalších firem, kupř. v lomech dnešního Střelina a Střegomi v Polsku, ale také v Belgii, Rakousku a Švýcarsku. Řídil rovněž kamenné silniční a vodní stavby, podílel se význačným způsobem na stavbě tunelů v Itálii, ale také např. ve Vrútkách na Slovensku.

Pokud hovoříme o jeho školním vzdělání - nemůžeme zapomenout mj. na jeho státní kamenickou mistrovskou zkoušku u zemského úřadu v Brně roku 1936 (po přípravě na kamenické odborné škole v Žulové). To jen dokazuje, jaký byl ing. Bruno Kralík - nestyděl se takto si rozšířit znalosti, aby ještě lépe mohl vykonávat funkci vedoucího kamenolomů a kamenických provozů. Jeho zájem byl o veškeré nerostné suroviny, takže není divu, že mnohé stopy po jeho činnosti najdeme i v oblasti kamenolomů mramorových a travertinových. Jeho nadšení, pracovitost, obrovské znalosti a schopnost logického myšlení jej zavedly i do oblasti hornin ultrabazických - gaber, případně do celého souboru vyvřelých hornin, včetně jeho významných prací např. v oblasti syenitů.

Jeho zájmy byly vždy komplexní. Při studiu a řešení odborných problémů myslel stále i na všechny, kteří jednou půjdou v jeho stopách. Ze všech obchodních a studijních cest přivázel vzorky hornin a nerostů, které uspořádal v mnoha expozicích. Bohužel po válce byly "rozprášeny" jak rudými gardami, tak i jinak seriózními odborníky. Navštívíte-li např. Národní muzeum v Praze, v Sále nerostů uvidíte 12 kamenných desek, které nechal za své vlastní peníze vyřezat a vyleštit, neboť jsou skvělým dokladem geologického vývoje částí žulovského granitového plutonu, a toto poznání je i dnes kupř. velmi užitečné pro těžební a úpravní práce v kamenolomech.

Roku 1939 dostal nabídku řídit jako znalec výstavbu tureckého kamenického průmyslu a poté se stát hlavním vedoucím veškeré lomařské činnosti v Turecké republice. Bohužel vypukla světová válka a toto se neuskutečnilo.

Aby se vyhnul válečným a politickým zmatkům a mohl se věnovat pro lidi potřebnější činnosti, využil nabídky od firem Kiefer a.s., v Kifersfeldenu v Horním Bavorsku a Marchitu u Neustadtu nad Dunajem (Dolní Bavorsko), aby se stal vedoucím závodů tamějšího mramorového průmyslu.

V letech 1940 až 1942 byl vedoucím mramorových závodů fy. Untersberg (v oblasti Salcburku), včetně technického dozoru nad všemi ostatními kamenolomy této firmy. Roku 1942 však již i na něj dosáhla ruka wehrmachtu, a tak za postupující německou armádou musel začít stavět mosty a kamenné stavby na obsazovaném území. I ve válečné vřavě a při snaze stále pomáhat lidem, si dokázal najít čas i na vědecké geologické studie. Jeho práce kupř. z Norska (kde působil i jako námořní geolog) jsou stále na vysoké úrovni.

Konec války prožil v americkém zajetí. Roku 1947 se stal vědeckým asistentem Geologického ústavu Vysoké školy technické v Cáchách (Aachen). Zde napsal doktorskou

práci a v listopadu 1951 dosáhl titulu doktora technických věd (tzv. velkého doktorátu). Poklidný univerzitní život však nebyl pro něj. Od 5. 12. 1952 nastoupil jako báňský znalec problematiky granitoidového a mramorářského průmyslu v Chile a záhy se mj. stal osobním poradcem chilského prezidenta pro tyto otázky. Zde pracoval až do 7. 1. 1957 a odváděl, jak bylo jeho zvykem, vysoce kvalitní odbornou činnost. Drsné změny polohy pracovních míst (od 0 m do 4000 m nad mořem) od něj vyžadovaly vysoké fyzické výkony, a proto se vrátil do Německa, kde se stal vedoucím velkého granitového závodu v Bavorsku.

Bohužel následky těžkého života za války a po ní se projevíly. Podrobil se dvěma složitým operacím, po kterých ale následovalo selhání srdce, kterému podlehl 21. 6. 1957 v Kempenhausenu (u Starnberského jezera). Pochován je v Neustadtu am Donau. Bohužel již nestihl zúročit všechny výsledky svého bohatého těžařského a badatelského života. Nálezy nových nerostů, řešení tektoniky granitoidových masívů, ekonomiku lomařství ad.

Jeho znalosti praktického geologa byly obrovské - znal všechny v Evropě užívané horniny, jejich výskyty a možnosti optimálních způsobů těžeb. Dále měl vynikající znalosti dopravních možností vytěženého a optimálního využití těchto hornin. Skvěle znal druhy půd, vznik a vývoj půdních vrstev, i to, jak půdy nejlépe studovat. Což využíval kupř. při řešení inženýrských zatížení půd. Obdobně znal skvěle hydrogeologii, a to jak pitných, tak spodních vod s ohledem na jejich vliv na stavby a celý systém zásobování pitnou a užitkovou vodou.

K jeho kvalifikaci důlního inženýra, jak v oblasti těžby a úpravy všech druhů uhlí, tak zájmových rud střední Evropy, se druží i jeho skvělé znalosti vrtání - jak mělkého, tak hlubinného. Pokud se jedná o důlní provozy, výborně ovládal kupř. hospodářství stlačeného vzduchu, problematiku důlních dopravních technik, ale i důlní a povrchové měřičství.

Tímto však jeho znalosti nekončili. Byly již zmíněny jeho znalosti užití hornin. Jednak byl osvědčeným kamenickým mistrem, jednak dodnes slouží jeho četná řešení - od návrhu, vybrání hornin až po samotnou realizaci různých pracovních kamenů (obkladů apod.) pilířů, fasád, portálů, schodišť, základových soklů, podpěr, včetně již zmíněné výstavby tunelů. Vždy se zabýval i otázkami bezodpadového využití suroviny - čili byl i odborníkem na výrobu šterku a jeho optimální užití podle účelu a druhu použité suroviny.

Tyto veškeré znalosti byl schopen okamžitě používat při posuzování ložisek nerostných surovin, jak z pohledu optimální otvírky, těžby (jak povrchové, tak hlubinné), užití vytěženého, včetně veškeré ekonomiky. Stejně tak přistupoval k problematice staveb silnic, tunelů a vodních staveb. V tomto smyslu a v těchto oborech byl největším znalcem ekonomické geografie střední Evropy.

Brilantně ovládal těsnopis a psaní na stroji a mluvil plyně anglicky, česky (byl rodilým Němcem), francouzsky, italsky a španělsky. V letech 1931 - 1940 byl technickým znalcem pro otázky kamenického průmyslu celého arcibiskupství vřatslavského. Z jeho velkých staveb můžeme připomenout tunely v Sassu (Itálie), stavby řek a kanálů v Ravenně, Trevisu, Tagliamentu a v okolí Piavy. A také tunely v Horní Lidči a Vrútkách jsou jeho dílem, stejně jako jez v Púchově. A stejně tak stavby v Norsku mezi Christiansandem a Bodö - např. přístavní základy, stavby silnic a stavba tunelu horské dráhy.

Exponáty jeho cenných sbírek kamenů se částečně dochovaly v několika muzeích. Některé jeho exponáty jsou součástí znovu zřízeného vidnavského muzea a mnohé jsou opatrovány ve VMJ v Jeseníku v rámci torza bývalé javornické expozice.

Dlouhou dobu působil ing. Bruno Kralik i jako vedoucí místní žulovské sekce Moravsko-slezského sudetského horského spolku. Vždy byl k dispozici, když bylo třeba zkoumat Jesenicko, podílel se jako geolog na geologické mapě Vidnavy, Javorníku, na tvorbě muzeí, jak v otázce libret, tak dodávání exponátů, vedl vědecká jednání a měl četné přednášky.

Jako trvalé připomenutí tohoto pilného a jedinečně své vědy plně ovládajícího člověka mu byl poblíž jeho rodného domku v Žulové odhalen památník (5,5 tunový granitoidový blok s nápisem).

*RNDr. Jan Hauk, CSc.
geolog VMJ*